

Badanie

DECYBELE PRZYSZŁOŚCI

Ogólnopolskie badanie świadomości lokalnych samorządów
w zakresie problem zanieczyszczenia hałasem

Opracowanie:

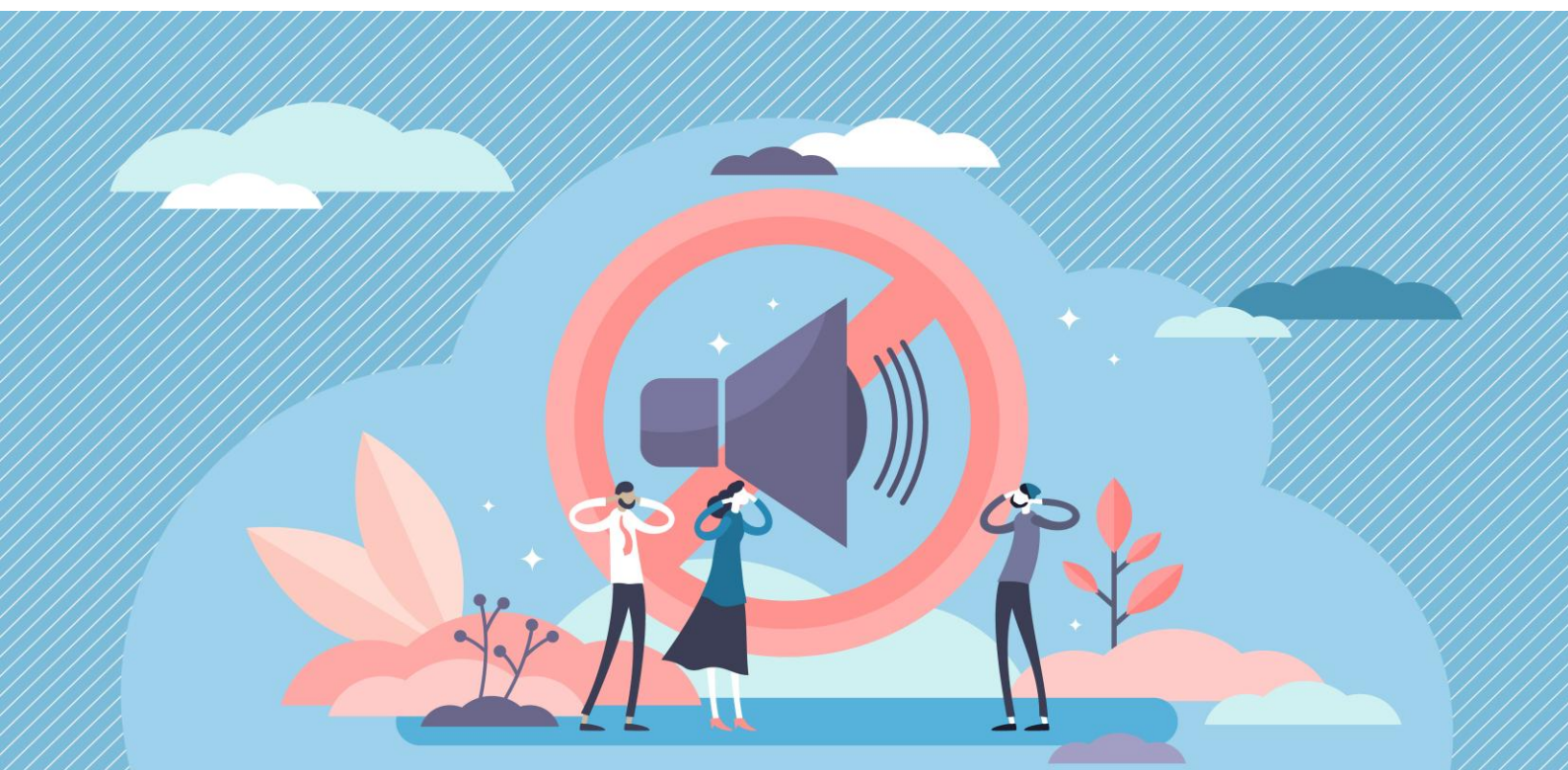
BEATA BOROWIEC

ALAN GRINDE

GRUDZIEŃ 2024

Gdańsk, Kraków, Łódź, Poznań, Warszawa, Wrocław

Geneza badania

Badanie "Decybele Przyszłości" to projekt partnerski inicjatywy Ekowyborca oraz Instytutu Ekologii Akustycznej, mający na celu zwiększenie świadomości problemu zanieczyszczenia hałasem wśród polityków i samorządowców oraz uzyskanie od nich deklaracji działań na rzecz walki z tym zjawiskiem.

Cele jakie sobie postawiliśmy

- Zbadanie poziomu zainteresowania tematem hałasu wśród decydentów.
- Uzyskanie od polityków i samorządowców stanowiska i deklaracji dotyczących przeciwdziałania zanieczyszczeniu hałasem.
- Zwiększenie świadomości społecznej na temat szkodliwości hałasu i możliwości ochrony przed nim.
- Mobilizacja decydentów do podjęcia konkretnych działań na rzecz poprawy jakości środowiska akustycznego.

Co to da społecznie?

- Zwiększenie świadomości problemu hałasu wśród obywateli i decydentów.
- Poprawa jakości życia i zdrowia obywateli dzięki redukcji zanieczyszczenia hałasem.
- Zwiększenie przejrzystości i odpowiedzialności polityków poprzez publiczne deklaracje i rozliczanie z obietnic.
- Wzmocnienie dialogu i współpracy między władzą a społeczeństwem w zakresie ochrony środowiska.
- Promocja postaw proekologicznych i zrównoważonego rozwoju.

Kim jesteśmy

Aktywistka z kilkuletnim doświadczeniem w promowaniu zmian systemowych w energetyce, sektorze żywnościowym i ochronie bioróżnorodności. Zainteresowana tworzeniem rekomendacji dla polityki publicznej. Pracuje nad budowaniem współpracy III sektora, wpływając na zmiany w polityce klimatycznej.

Beata Borowiec

EKOWYBORCA

Założyciel fundacji ORION Organizacja Społeczna / Instytut Ekologii Akustycznej. Społecznik od ponad 30 lat. Autor ponad 1000 materiałów edukacyjnych z zakresu praw człowieka, hałasu, społeczeństwa, zdrowia publicznego, przemocy.

Alan Grinde

INSTYTUT EKOLOGII AKUSTYCZNEJ

Partnerzy badania

Akcja Ratunkowa
Dla Krakowa

RODZICE
DLA KLIMATU

PODARUJ
CISZĘ

Patronat honorowy

MUZYKOLOGIA
WROCŁAWSKA

Spis treści

Cisza – luksus czy prawo? Zanieczyszczenie hałasem a jakość życia	6
Głos decydentów - zainteresowanie samorządowców hałasem	9
Hałas w gminach i Cisza w programach wyborczych	11
Prawo a hałas - przepisy unijne i polskie	16
Recepta na hałas - sugestie rozwiązań samorządowców	19
Droga ku ekologii akustycznej - wnioski dla decydentów	21
Bibliografia	22

Cisza – luksus czy prawo?

Uwięzieni w hałasie: Jak zanieczyszczenie dźwiękiem wpływa na nasze życie

Hałas to powszechnie występujące zanieczyszczenie środowiska, które ma poważny wpływ na zdrowie i jakość życia ludzi. Według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), **hałas jest drugim, po zanieczyszczeniu powietrza, największym zagrożeniem dla zdrowia w Europie**¹. Jednak w przeciwieństwie do zanieczyszczenia powietrza, hałas często pozostaje niewidocznym i niezrozumiałym problemem.

Tymczasem liczne badania naukowe dowodzą, że długotrwałe narażenie na ponadnormatywny hałas może prowadzić do szeregu negatywnych konsekwencji zdrowotnych. W sferze fizycznej są to m.in. choroby serca² (nadciśnienie, choroba niedokrwienna serca), zaburzenia hormonalne i metaboliczne³ (w tym zwiększone ryzyko cukrzycy typu 2), a także uszkodzenia słuchu⁴. Z kolei w sferze psychicznej hałas może powodować chroniczne zmęczenie, zaburzenia snu, stany lękowe, apatię, a nawet sprzyjać rozwojowi depresji⁵. Szczególnie narażone są osoby starsze, dzieci oraz kobiety w ciąży.

To pokazuje, że hałas stanowi nie tylko uciążliwość akustyczną, ale realne zagrożenie dla zdrowia publicznego. Jako taki, powinien być przedmiotem szczególnej troski władz wszystkich szczebli. **Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., w art. 68 ust. 1 gwarantuje każdemu obywatelowi prawo do ochrony zdrowia**⁶, a w ust. 4 nakłada na władze publiczne obowiązek zwalczania chorób epidemicznych i zapobiegania negatywnym dla zdrowia skutkom degradacji środowiska.

Z kolei art. 74 zobowiązuje władze do prowadzenia polityki zapewniającej bezpieczeństwo ekologiczne oraz ochronę środowiska⁷. **Zanieczyszczenie hałasem, jako czynnik negatywnie wpływający na zdrowie obywateli i stan środowiska**, wpisuje się bezpośrednio w te konstytucyjne ramy.

Co więcej, prawo do życia w czystym środowisku oraz ochrony zdrowia są uznawane za fundamentalne prawa człowieka⁸. Powszechna Deklaracja Praw Człowieka w art. 25 mówi o prawie do stopy życiowej zapewniającej zdrowie i dobrobyt⁹. Podobnie stanowią art. 3 i art. 37 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej¹⁰, mówiące, że poziom ochrony środowiska i poprawa jego jakości muszą być zintegrowane z politykami UE i zapewnione zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, a także, że **każdy ma prawo do poszanowania jego integralności fizycznej i psychicznej**.

Szczególnie niepokojący jest wpływ hałasu na dzieci - utrudniając koncentrację i naukę, może on ograniczać ich prawo do edukacji wyrażone w art. 26 Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka.

Niestety, jak pokazują liczne raporty i doniesienia medialne, problem hałasu w polskich miastach pozostaje nierozwiązany. Samorządy często nie dysponują skutecznymi narzędziami prawnymi i technicznymi do walki z ponadnormatywnym hałasem, a interwencje podejmowane są zazwyczaj dopiero po skargach mieszkańców. Brakuje także szerokiej świadomości społecznej na temat realnych zagrożeń związanych z hałasem.

Dlatego tak ważne jest podejmowanie inicjatyw takich jak badanie Decybele Przyszłości. Tylko rzetelna diagnoza problemu, uwzględniająca perspektywę kluczowych aktorów (w tym samorządowców), może być podstawą do wypracowania skutecznych strategii przeciwdziałania zanieczyszczeniu hałasem.

Takie działania to nie tylko kwestia komfortu akustycznego, ale realizacja konstytucyjnych i międzynarodowych zobowiązań w zakresie ochrony zdrowia i środowiska. To inwestycja w jakość życia i rozwój obecnych i przyszłych pokoleń.

SMOG AKUSTYCZNY

Smog akustyczny to zjawisko nadmiernego hałasu w środowisku, które powstaje głównie w wyniku działalności człowieka, zwłaszcza w obszarach miejskich. Obejmuje różne źródła dźwięków, takie jak ruch uliczny, prace budowlane, transport publiczny oraz hałas przemysłowy. Smog akustyczny negatywnie wpływa na zdrowie ludzi, prowadząc do stresu, problemów ze snem i zaburzeń słuchu.

Co chcemy osiągnąć i dokąd zmierzają badania

Pomysł na przeprowadzenie badania Decybele Przyszłości zrodził się ze współpracy Fundacji Instytut Ekologii Akustycznej oraz inicjatywy Ekowyborca. Inicjatorom oraz partnerom projektu towarzyszy przekonanie, że skuteczna walka z zanieczyszczeniem hałasem wymaga zaangażowania i współpracy wielu aktorów, w tym przede wszystkim samorządowców. To oni, jako lokalni liderzy i decydenci, mają istotny wpływ na kształtowanie polityki miejskiej w zakresie ochrony środowiska akustycznego.

Główną ideą przyświecającą badaniu było uzyskanie rzetelnej diagnozy stanu świadomości i gotowości samorządowców do podjęcia działań na rzecz redukcji hałasu. Chcieliśmy dowiedzieć się, jak postrzegają oni skalę problemu w swoich miastach, jakie widzą bariery w skutecznym przeciwdziałaniu zanieczyszczeniu hałasem oraz jakie rozwiązania uważają za najbardziej obiecujące.

Szczegółowe cele badania obejmowały:

- ✓ Zbadanie poziomu zainteresowania tematem hałasu wśród samorządowców.
- ✓ Uzyskanie od polityków i samorządowców stanowiska i deklaracji dotyczących przeciwdziałania zanieczyszczeniu hałasem.
- ✓ Zwiększenie świadomości społecznej na temat szkodliwości hałasu i możliwości ochrony przed nim.
- ✓ Mobilizacja decydentów do podjęcia konkretnych działań na rzecz poprawy jakości środowiska akustycznego.

Nasze badanie to jednak nie tylko narzędzie diagnostyczne, ale także instrument wpływu i zmiany społecznej. Wierzymy, że przedstawienie zbiorczych wyników ankiety, w tym deklarowanych przez samorządowców priorytetów i planów, przyczyni się do wzrostu

transparentności i rozliczalności lokalnych polityk w zakresie ochrony przed hałasem. Chcemy, aby Decybele Przyszłości stały się impulsem do debaty publicznej i konkretnych działań na rzecz poprawy jakości środowiska akustycznego w polskich miastach.

W dłuższej perspektywie mamy nadzieję, że nasze badanie przyczyni się do następujących zmian społecznych:

- ✔ Zwiększenia świadomości problemu hałasu wśród obywateli i decydentów.
- ✔ Poprawy jakości życia i zdrowia obywateli dzięki redukcji zanieczyszczenia hałasem.
- ✔ Zwiększenia przejrzystości i odpowiedzialności polityków poprzez publiczne deklaracje i rozliczanie z obietnic.
- ✔ Wzmocnienia dialogu i współpracy między władzą a społeczeństwem w zakresie ochrony środowiska.
- ✔ Promocji postaw proekologicznych i zrównoważonego rozwoju.

Głos decydentów

Aby w pełni zrozumieć wyniki badania Decybele Przyszłości, kluczowe jest przyjrzenie się bliżej osobom, które zdecydowały się wziąć w nim udział. W tym rozdziale przedstawimy informacje o metodologii badania, w tym o doborze próby i zastosowanych narzędziach badawczych. **Przeanalizujemy także responsywność ankietowanych, starając się zidentyfikować potencjalne przyczyny i konsekwencje niskiego odsetka odpowiedzi.**

Pozwoli to lepiej zrozumieć, czyje głosy są reprezentowane w wynikach i jak bardzo są one zróżnicowane.

Zakłada się, że informacje zawarte w tym rozdziale dostarczą solidnych podstaw do interpretacji dalszych części raportu. Jedynie poprzez zrozumienie specyfiki próby badawczej jesteśmy w stanie w pełni ocenić wagę i znaczenie wniosków płynących z przeprowadzonego badania.

273

Samorządowców zostało zaproszonych do wzięcia udziału w badaniu

24

Dni zbieraliśmy odpowiedzi, w tym czasie wystaliśmy samorządowcom 3 emaile

39

Tylu samorządowców udzieliło odpowiedzi na pytania niniejszego badania

Za kulisami badań: Jak zebrano głosy samorządowców

Badanie Decybele Przyszłości zostało przeprowadzone metodą ankiety internetowej, zawierającej zarówno pytania zamknięte (z predefiniowanymi odpowiedziami do wyboru), jak i otwarte (pozwalające respondentom na swobodne wyrażenie opinii). Zastosowana forma mieszana pozwoliła na zebranie danych

ilościowych, które można poddać analizie statystycznej przy jednoczesnym uchwyceniu niuansów i głębszych przemyśleń samorządowców.

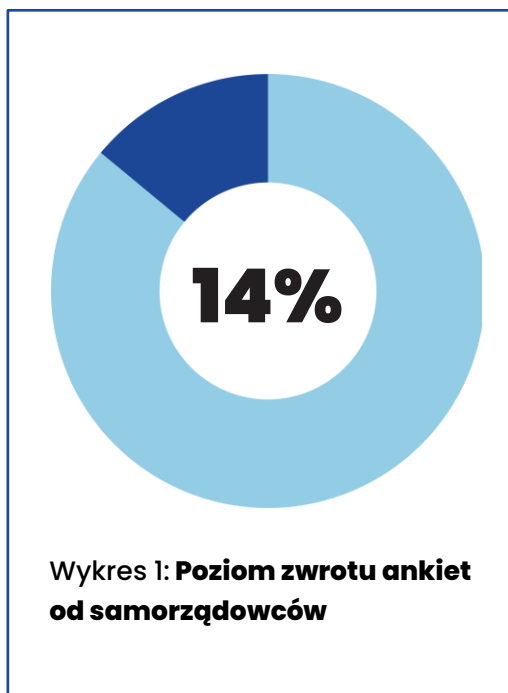
Ankieta została rozesłana drogą elektroniczną do prezydentów, wiceprezydentów i radnych sześciu największych polskich miast: **Gdańska, Krakowa, Łodzi, Ponia, Warszawy i Wrocławia.**

W sumie zaproszenie do badania trafiło do 273 osób. Dobór próby miał na celu dotarcie do liderów lokalnych, którzy mają realny wpływ na kształtowanie polityki miejskiej w zakresie ochrony środowiska akustycznego.

Respondenci mieli 24 dni na wypełnienie ankiety. W tym czasie wysłano dwa przypomnienia, podkreślając, że badanie zajmuje mniej niż 7 minut. Ostatecznie uzyskano 39 wypełnionych ankiet, co daje zwrot na poziomie 14%.

Stosunkowo niski odsetek odpowiedzi jest zdecydowanie faktem wartym odnotowania. Biorąc pod uwagę, że badanie dotyczyło istotnego problemu środowiskowego, jakim jest hałas, i wymagało od osób biorących w nim udział jedynie kilku minut zaangażowania, można było oczekiwać większego odzewu. Niska responsywność może sugerować, że temat zanieczyszczenia hałasem nie jest w planach działań dla znacznej części samorządowców lub że nie doceniają oni wagi badań i konsultacji społecznych w tym obszarze. Przyczyny mogą być różne i należy unikać daleko idących spekulacji, jednak sam fakt, że 86% zaproszonych do badania nie znalazło kilku minut na podzielenie się swoją opinią, skłania do refleksji i motywuje do kolejnych kroków na drodze ku zrównoważonej ekologii akustycznej.

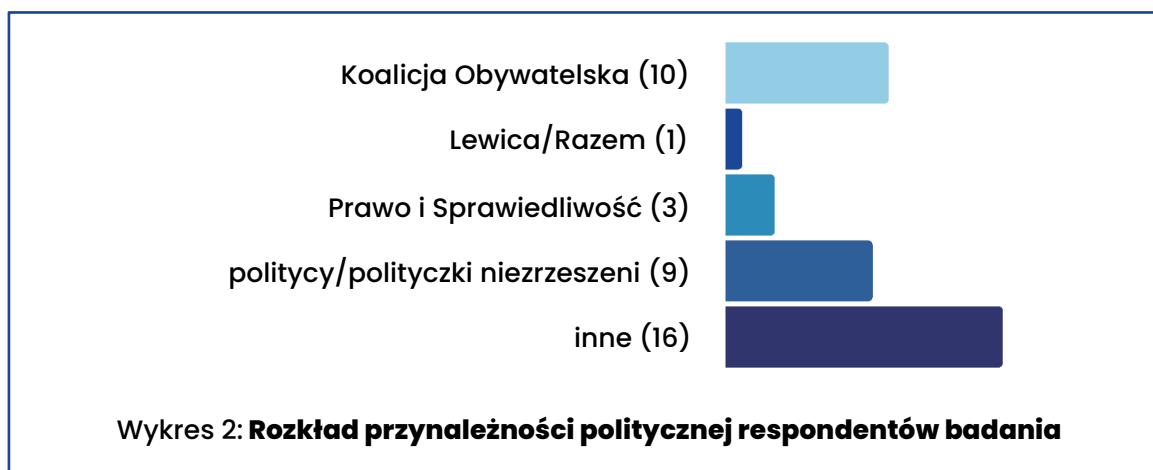
Dane ilościowe z pytań zamkniętych zostały poddane analizie statystycznej - obliczono rozkłady procentowe odpowiedzi na poszczególne pytania, a także przeanalizowano zależności między zmiennymi. Z kolei dane jakościowe z pytania otwartego zostały skategoryzowane zgodnie z zasadami

analizy treści.

Wśród 39 respondentów, którzy wypełnili ankietę, znaleźli się przedstawiciele różnych szczebli samorządu. Najwięcej odpowiedzi wpłynęło z Warszawy i Wrocławia. Jest to o tyle istotne, że są to dwa największe miasta objęte badaniem, borykające się z poważnymi wyzwaniami w zakresie zanieczyszczenia hałasem.

Warto też zwrócić uwagę na przynależność partyjną respondentów. Najwięcej respondentów wybrało opcję „Inne” oraz „Jestem politykiem/polityczką niezrzeszoną”, czyli nie będąc powiązaniymi z głównymi partiami w Polsce - co pokazuje, że samorządowcy z ruchów oddolnych wykazują spore zainteresowanie problemem hałasu. Patrząc pod kątem samych partii politycznych - najczęściej było przedstawicieli Koalicji Obywatelskiej.

Zanieczyszczenie hałasem a jakość życia

Hałas w gminach

Huk sylwestrowej gorączki: Samorządowcy wobec fajerwerków i petard

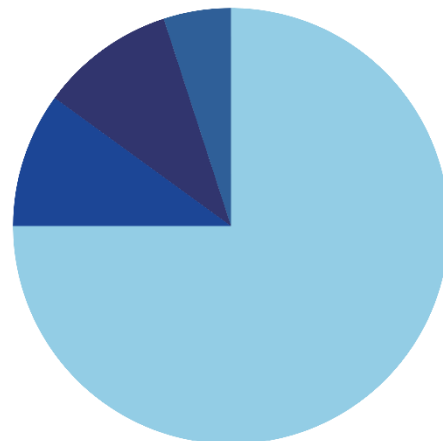
Kwestia używania fajerwerków i petard jest szczególnie istotna w kontekście zbliżającego się końca roku. Sylwester to czas, gdy problem hałasu związanego z tymi materiałami wybuchowymi jest najbardziej palący. Co roku powraca dyskusja na temat ewentualnych zakazów sprzedaży i używania fajerwerków. Włączenie tego wątku do naszego badania pozwoli lepiej zrozumieć stanowisko samorządowców w tej gorącej kwestii.

Zdecydowana większość respondentów (75%) opowiedziała się za zakazem odpalania petard i fajerwerków.

Kolejne 10% wybrało opcję "raczej tak", co razem daje aż 85% ankietowanych popierających takie rozwiązanie.

Tylko 10% było przeciwnych zakazowi (po 5% dla "zdecydowanie nie" i "raczej nie").

Te wyniki jasno pokazują, że idea ograniczenia używania fajerwerków i petard cieszy się bardzo dużym poparciem wśród lokalnych polityków. Tak zdecydowane opowiedzenie się za zakazem sugeruje, że dostrzegają oni skalę problemu i czują potrzebę zdecydowanych działań w tym obszarze. Jest to także ważny sygnał, że coraz więcej osób dostrzega, iż problem hałasu generowanego przez te

Wykres 3: **Czy należy zakazać odpalania petard i fajerwerków**

- Zdecydowanie tak (29)
- Raczej tak (4)
- Raczej nie (4)
- Zdecydowanie nie (2)

wybuchowe nie ogranicza się do jednej nocy w roku.

Choć Sylwester jest momentem kulminacyjnym, to faktycznie entuzjaści wyrobów pirotechnicznych zaczynają odpalać je już pod koniec listopada, a kończą często dopiero w połowie stycznia. Oznacza to, że obywatele są narażeni przez wiele tygodni na uciążliwy, nierzadko traumatyzujący hałas.

Warto też pamiętać, że ofiarami hałasu petard i fajerwerków są nie tylko ludzie. Zwierzęta domowe i dzikie, zwłaszcza ptaki, niezwykle cierpią z powodu tych nagłych, niespodziewanych wybuchów. Zbyt często dochodzi do sytuacji, gdy przerażone zwierzęta uciekają, gubią się, a nawet giną. W kontekście rosnącej świadomości ekologicznej, uwzględnienie tego aspektu jest bardzo istotne.

Tak zdecydowane opowiedzenie się lokalnych polityków za ograniczeniem w używaniu fajerwerków daje nadzieję na realne zmiany. Być może właśnie na poziomie poszczególnych samorządów uda się wprowadzić regulacje, które, przynajmniej częściowo, rozwiążą ten problem. Oczywiście, same zakazy to nie wszystko - kluczowe będzie też egzekwowanie przepisów oraz edukacja społeczna. Niemniej jednak, tak jednoznaczna postawa władz lokalnych to dobry prognostyk na przyszłość.

Stopień nasilenia problemu

Aby skutecznie przeciwdziałać zanieczyszczeniu hałasem, kluczowe jest zrozumienie, jak dużym problemem jest ono w różnych częściach kraju. Postrzeganie skali zjawiska przez samorządowców jest tu niezwykle istotne, ponieważ to oni najlepiej znają sytuację "na swoim podwórku". Ich ocena może być cenną wskazówką, gdzie problem jest najbardziej palący i wymaga pilnych działań.

Respondenci mieli za zadanie ocenić poziom zanieczyszczenia hałasem w swoim okręgu wyborczym, wybierając jedną z pięciu opcji: "bardzo wysoki", "wysoki", "średni", "niski" lub "bardzo niski". Taka skala pozwala precyzyjnie uchwycić lokalną perspektywę.

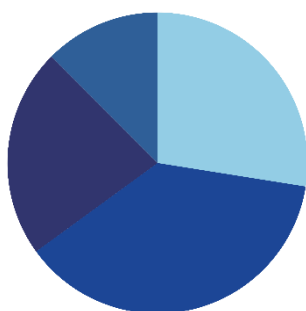
Te wyniki pokazują, że dla większości samorządowców hałas jest istotnym wyzwaniem w ich regionie. Przewaga ocen negatywnych (wysokie i bardzo wysokie zanieczyszczenie) nad pozytywnymi (niskie i bardzo niskie) sugeruje, że mamy do czynienia z problemem systemowym, dotyczącym wielu części kraju. Jednocześnie nie można pominąć faktu, że co czwarty ankietowany ocenia skalę

zjawiska jako niską. To może wskazywać na lokalne różnice - być może w niektórych okręgach udało się już wdrożyć skuteczne rozwiązania lub specyfika regionu sprawia, że hałas nie jest aż tak dokuczliwy.

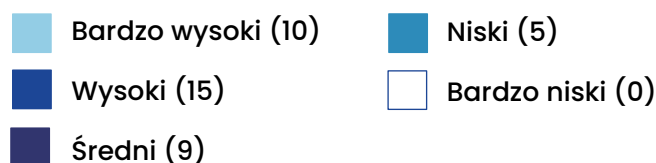
Zróznicowanie ocen samorządowców co do skali problemu hałasu w ich okręgach nie jest zaskakujące. Polska jest krajem różnorodnym, gdzie warunki życia, uprzemysłowienie, natężenie ruchu drogowego itp. mogą się różnić między regionami. Niemniej jednak przewaga głosów wskazujących na wysoki lub bardzo wysoki poziom zanieczyszczenia hałasem stanowi sygnał alarmowy. Oznacza, że większość społeczności lokalnych odczuwa negatywne skutki nadmiernego hałasu, co wymaga zdecydowanych działań.

Warto jednak wziąć pod uwagę także inny aspekt - świadomość problemu. Fakt, że część samorządowców ocenia skalę zjawiska jako niską, nie musi oznaczać, że w ich regionach hałas faktycznie nie jest uciążliwy. Może to wynikać także z niedostatecznej wiedzy na temat rzeczywistego poziomu zanieczyszczenia akustycznego lub bagatelizowania jego skutków. W niektórych przypadkach "przyzwyczajenie" do hałasu może sprawić, że przestaje się go postrzegać jako coś niepokojącego.

Dlatego tak ważne jest, by równoległe z działaniami "twardymi" (np. wprowadzanie ograniczeń, barier akustycznych itp.) prowadzić równoległe intensywne edukację. Samorządowcy powinni mieć dostęp do rzetelnych danych na temat poziomu hałasu w ich okręgach oraz wiedzę o jego wpływie na zdrowie i jakość życia mieszkańców, aby ją wśród nich upowszechniać. Tylko wtedy będą w stanie w pełni dostrzec skalę wyzwania i podjąć adekwatne kroki.

Wykres 4: **Jak ocenia Pani/Pan poziom zanieczyszczenia hałasem w Pana/Pani okręgu wyborczym?**

Mapa hałasu: Gdzie i co najgłośniej

Aby skutecznie walczyć z zanieczyszczeniem hałasem, należy również zrozumieć jego główne źródła, ponieważ wymagają one różnych narzędzi przeciwdziałania. Wskazanie przez samorządowców, które ze źródeł są najbardziej uciążliwe, pozwala na efektywniejsze ukierunkowanie wysiłków na rzecz poprawy jakości środowiska akustycznego.

Zdecydowanie **najczęściej wskazywanym źródłem hałasu był transport drogowy - aż 87,2%** respondentów uznało go za szczególnie uciążliwy. Kolejne miejsca zajęły: **imprezy masowe i rozrywkowe (43,6%), hałas sąsiedzki (33,3%), transport lotniczy (30,7%) oraz transport kolejowy (23%)**. Najrzadziej jako dokuczliwe źródło hałasu samorządowcy wskazywali **przemysł i zakłady produkcyjne (20,5%)**.

Wyniki jasno pokazują, że to właśnie hałas związany z ruchem drogowym jest postrzegany jako największe wyzwanie. Jego dominacja nad innymi źródłami jest przygniatająca. Jest to ważna wskazówka, że działania na rzecz wyciszenia transportu drogowego powinny być absolutnym priorytetem. Rosnące natężenie ruchu, zwłaszcza w miastach, sprawia, że coraz więcej mieszkańców narażonych jest na uciążliwy, w głównej mierze całodobowy hałas, co wpływa nie tylko na jakość powietrza, ale również przyczynia się do degradacji środowiska akustycznego. Jednocześnie nie można lekceważyć innych czynników - ponad 40% wskazań dla imprez masowych i rozrywkowych sugeruje, że także te incydentalne, ale intensywne źródła hałasu są istotnym problemem w wielu okręgach.

Sama świadomość problemu to dopiero początek. Kluczowe jest wypracowanie skutecznych strategii jego rozwiązania, a to wymaga współpracy na wielu frontach. Z jednej strony konieczne są działania "twarde", infrastrukturalne - jak choćby wymiana nawierzchni drogowych na cichsze, budowa ekranów akustycznych czy lepsze planowanie przestrzenne uwzględniające kwestie hałasu. Z drugiej jednak, nie mniej ważna jest zmiana nawyków transportowych mieszkańców. Rozwój transportu publicznego i sieci ścieżek rowerowych, zachęty do wyboru cichszych form przemieszczania się są

działaniami, bez których trudno będzie osiągnąć trwałą poprawę.

Ale hałas drogowy nie jest jedynym wyzwaniem. Wysoki odsetek wskazań dla imprez masowych i rozrywkowych zwraca uwagę na inny aspekt - "hałas eventowy". O ile w przypadku ruchu drogowego mówimy raczej o uciążliwości chronicznej, o tyle w przypadku imprez mówimy o hałasie ostrym, skondensowanym w czasie, co nie oznacza, że mniej szkodliwym. Nagłe i głośne dźwięki mogą być równie, a nawet bardziej obciążające dla zdrowia i samopoczucia mieszkańców. Dlatego tak ważne jest, by samorzady miały narzędzia do skutecznej regulacji hałasu związanego z masowymi wydarzeniami.

Czy wiesz, że istnieje... Strategiczna mapa hałasu?

Jest to narzędzie służące do oceny narażenia ludzi na hałas w danym obszarze, opracowywane zgodnie z przepisami prawa ochrony środowiska. Obowiązek jej sporządzenia dotyczy miast o liczbie mieszkańców przekraczającej 100 tysięcy oraz głównych dróg, linii kolejowych i lotnisk. Mapa ta składa się z dwóch części: opisowej i graficznej. Część opisowa zawiera informacje o źródłach hałasu, wynikach pomiarów oraz danych dotyczących ludności narażonej na hałas. Część graficzna ilustruje rozkład hałasu na danym terenie, wskazując obszary szczególnie narażone oraz te wymagające działań ochronnych

Hałas jako element zdrowia publicznego w programach samorządowców

Wiemy już, że samorządowcy, którzy uzupełnili ankietę, dostrzegają problem hałasu w swoich okręgach i potrafią wskazać jego główne źródła. Ale czy przekłada się to na konkretne propozycje działań? Odpowiedzi ankietowanych pozwolą ocenić, na ile lokalni liderzy są gotowi do podjęcia realnych kroków w celu poprawy jakości środowiska akustycznego. W ankiecie samorządowcy mieli do wyboru cztery warianty odpowiedzi na pytanie o obecność rozwiązań związanych z hałasem w ich programach wyborczych. Wskazany na wykresie zestaw opcji pozwolił określić nie tylko obecny stan, ale też intencje na przyszłość.

Wyniki pokazują dość zróżnicowany obraz. 25% ankietowanych zadeklarowało obecność szczegółowych planów działania związanych z hałasem w swoich programach wyborczych. Kolejne 32,5% stwierdziło, że posiada w tej kwestii ogólne deklaracje, co oznacza, że problem jest dostrzegany i brany pod uwagę. Największy odsetek respondentów (35%) przyznało, że nie ma jeszcze walki z zanieczyszczeniem hałasem w swoich programach, ale planuje się tym zająć, co można odebrać jako deklarację dobrej woli. Tylko 7,5% samorządowców uznało, że hałas nie jest dla nich priorytetem.

Te dane sugerują, że choć kompleksowe strategie walki z hałasem nie są jeszcze powszechne w programach wyborczych, to temat nie jest samorządowcom obcy. Ponad połowa z nich uwzględnia go w jakiejś formie (plany szczegółowe lub ogólne deklaracje), a znaczna część pozostałych zamierza to zrobić.

Fakt, że tylko co czwarty samorządowiec z 14% wszystkich ankietowanych ma w swoim programie wyborczym szczegółowy plan działań związanych z ograniczaniem hałasu, może budzić niepokój. Z drugiej strony, łącznie ponad połowa ankietowanych uwzględnia ten temat w jakiejś formie. Choć sama deklaracja zainteresowania tematem czy wpisanie go do programu wyborczego nie stanowią gwarancji realizacji, można przyjąć, że istnieje pole do dialogu i współpracy. Jeśli udałoby się dotrzeć

do tych osób z konkretnymi danymi, przykładami dobrych praktyk, propozycjami rozwiązań, to może udałoby się przełożyć ich ogólną gotowość na realne zobowiązania. Odpowiedzi stanowią podstawę do dalszych działań edukacyjnych i rzeczniczych.

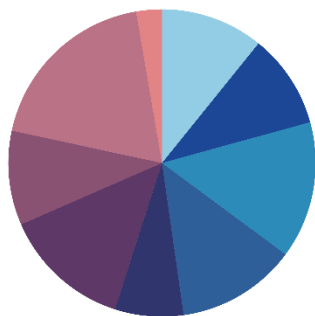
Hałas jako element zdrowia publicznego w programach samorządowców

Wiemy już, że niewielki odsetek samorządowców uwzględnia problem hałasu w swoich programach wyborczych. Ale które konkretne działania uważają za najważniejsze? Odpowiedź na to pytanie pozwoli lepiej zrozumieć, które strategie cieszą się największym poparciem samorządowców.

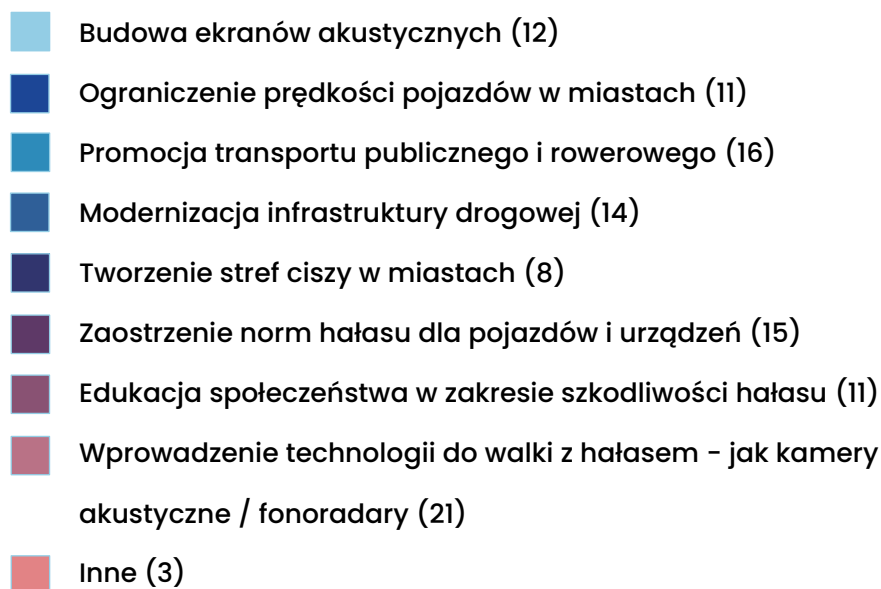
W tym pytaniu respondenci mogli wybrać od jednego do trzech działań z przedstawionej listy, które uważają za priorytetowe w walce z hałasem. Wśród opcji znalazły się: budowa ekranów akustycznych, ograniczenie prędkości pojazdów w miastach, promocja transportu publicznego i rowerowego, modernizacja infrastruktury drogowej, tworzenie stref ciszy w miastach, zaostrzenie norm hałasu dla pojazdów i urządzeń, edukacja społeczeństwa w zakresie szkodliwości hałasu oraz wprowadzenie technologii do walki z hałasem, jak fonoradary.

Ilustracja 1: **Fonoradar Medusa** stosowany w Parżu

Wykres 5: **Jakie działania w zakresie przeciwdziałania zanieczyszczeniu hałasem uważa Pani/Pan za priorytetowe?**

Odpowiedzi pokazują, że samorządowcy dostrzegają potrzebę kompleksowego podejścia do problemu hałasu. Wskazane przez nich priorytety obejmują zarówno rozwiązania technologiczne, jak i te związane z zarządzaniem ruchem, planowaniem przestrzennym czy edukacją. To ważne, bo pokazuje zrozumienie, że nie ma jednego "silver bullet" - skuteczna walka z hałasem wymaga działań na wielu frontach.

Jednocześnie zróżnicowanie odpowiedzi w tym pytaniu należy przyjąć jako dobrą wiadomość. Pokazuje, że samorządowcy nie szukają prostych, jednostronnych recept, ale dostrzegają potrzebę kompleksowych, wieloaspektowych działań. Szczególnie cieszą wysokie wskazania dla rozwiązań technologicznych, jak fonoradary. To sugeruje otwartość na innowacje i gotowość do inwestowania w nowoczesne narzędzia monitoringu i egzekwowania prawa.

Równie istotne jest silne poparcie dla

rozwoju zbiorowych form transportu - publicznego i rowerowego. To pokazuje, że samorządowcy zaczynają dostrzegać związek między dominacją samochodów a problemem hałasu (a także innymi wyzwaniami, jak zanieczyszczenie powietrza czy korki). Przesunięcie akcentów na bardziej zrównoważony, cichy transport wskazuje na prawidłowy kierunek.

Należy również podkreślić wysoki procent wskazań dotyczących edukacji społecznej. To oznacza, że lokalni liderzy dostrzegają, iż same regulacje i inwestycje w infrastrukturę nie wystarczą – **istotna jest także zmiana świadomości i nawyków mieszkańców.**

Wyniki pokazują, że priorytety mają potencjał przełożenia na realne strategie, plany i inwestycje. W tym kontekście istotna jest współpraca z organizacjami eksperckimi, które mogą dostarczyć samorządom wsparcia merytorycznego i inspiracji.

Prawo a hałas

Skuteczna walka z zanieczyszczeniem hałasem wymaga nie tylko świadomości problemu i woli działania, ale także odpowiednich ram prawnych. Przepisy definiują dopuszczalne normy hałasu, zasady jego monitoringu i kontroli, a także konsekwencje za ich naruszenie. Dlatego tak ważne jest, by regulacje te były adekwatne do współczesnych wyzwań i dawały samorządom realne narzędzia do ochrony środowiska akustycznego.

W tym rozdziale przyjrzymy się bliżej obecnemu stanowi prawnemu w zakresie ochrony przed hałasem, zarówno na poziomie unijnym, jak i krajowym.

Przybliżymy kluczowe akty prawne i porównamy zawarte w nich normy z rekomendacjami Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), która definiuje bezpieczne dla zdrowia poziomy hałasu.

Ważnym aspektem, na który należy zwrócić uwagę, są bariery w egzekwowaniu obowiązującego prawa. Zidentyfikowanie ich będzie kluczowe dla zaproponowania rozwiązań, które nie tylko dobrze wyglądają na papierze, ale też mają szansę realnie zmienić sytuację. Wnioski z tego rozdziału mogą stać się inspiracją do szerokiej dyskusji.

Na straży ciszy: Kontrast między Unią Europejską a Polską

Kwestia hałasu i jego wpływu na zdrowie oraz jakość życia ludzi jest przedmiotem regulacji zarówno na poziomie Unii Europejskiej, jak i w prawie polskim.

Na poziomie unijnym kluczowym aktem prawnym jest **Dyrektywa 2002/49/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25 czerwca 2002 roku¹¹**, odnosząca się do oceny i zarządzania poziomem hałasu w środowisku. Dyrektywa ta ustanawia wspólne podejście do unikania, zapobiegania lub zmniejszania szkodliwych skutków narażenia na działanie hałasu, w tym jego dokuczliwości. Zobowiązuje ona państwa członkowskie m.in. do sporządzania strategicznych map hałasu i planów działań dla aglomeracji, głównych dróg, głównych linii kolejowych i głównych lotnisk.

Innym istotnym dokumentem na poziomie UE jest **Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 540/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 roku¹²** w sprawie poziomów dźwięku pojazdów silnikowych i zamiennych układów tłumiących. Rozporządzenie to ustanawia wymogi dotyczące poziomu dźwięku pojazdów silnikowych i zamiennych układów tłumiących, mając na celu ochronę zdrowia publicznego i środowiska oraz zapewnienie jednolitości rynku wewnętrznego. Co ciekawe, w Polsce obecnie nie wdraża się tego rozporządzenia, co wskazuje na konieczność podjęcia dalszych działań w tym zakresie, aby uniknąć wszczęcia postępowania przez Komisję Europejską w związku z niewykonaniem przepisów unijnych.

W polskim porządku prawnym podstawowym aktem odnoszącym się do kwestii hałasu jest Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska¹³. Definiuje ona hałas jako zanieczyszczenie i określa ogólne zasady ochrony przed nim. Ustawa stanowi, że ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu

akustycznego środowiska, w szczególności poprzez utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie oraz zmniejszanie poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.

Bardziej szczegółowe regulacje znajdują się w rozporządzeniach wykonawczych do ustawy. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 roku¹⁴ w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku precyzuje dopuszczalne normy hałasu w zależności od rodzaju terenu (np. tereny zabudowy mieszkaniowej, tereny rekreacyjno-wypoczynkowe, tereny szpitali) i pory dnia/nocy. Z kolei Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 października 2002 roku¹⁵ w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinien odpowiadać program ochrony środowiska przed hałasem, określa m.in. wartości progowe poziomów hałasu, po przekroczeniu których należy sporządzić taki program.

Ważnym punktem odniesienia są także wytyczne Ministerstwa Klimatu i Środowiska oraz Ministerstwa Infrastruktury, które precyzują szczegółowe wymogi dotyczące m.in. sporządzania map akustycznych, programów ochrony środowiska przed hałasem czy maksymalnych poziomów hałasu dla różnych rodzajów pojazdów i infrastruktury.

Warto również wspomnieć o międzynarodowych normach ISO dotyczących pomiaru hałasu, np. ISO 1996-1:2016¹⁶, która opisuje wskaźniki hałasu i podstawowe procedury oceny. Choć normy te nie mają charakteru obligatoryjnego, to często są stosowane w praktyce i przywoływane w przepisach.

Na koniec warto odnieść się do rekomendacji Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) dotyczących maksymalnego natężenia dźwięku/hałasu z perspektywy ochrony zdrowia. WHO zaleca, aby średni poziom ekspozycji na hałas w ciągu dnia nie przekraczał 45 dB w przypadku hałasu drogowego i 40 dB w przypadku hałasu kolejowego i lotniczego. W nocy te wartości powinny być jeszcze niższe - odpowiednio 40 dB i 35 dB. WHO podkreśla, że długotrwałe narażenie na hałas powyżej tych poziomów może prowadzić do poważnych problemów

zdrowotnych, takich jak choroba niedokrwienna serca, nadciśnienie czy zaburzenia snu.

Porównując te rekomendacje z normami obowiązującymi w Polsce, można zauważyć, że wewnątrz krajowe przepisy są mniej restrykcyjne. Przykładowo, według rozporządzenia w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku, dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej dopuszczalny poziom hałasu wynosi 61 dB w dzień i 56 dB w nocy, a dla terenów w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców odpowiednio 65 dB i 55 dB. Pokazuje to, że mamy jeszcze pole do zaostrzenia naszych norm, by lepiej chronić zdrowie obywateli.

Czy prawo działa: Samorządowcy o skuteczności przepisów

Analiza odpowiedzi samorządowców na pytanie otwarte dotyczące oceny obecnych regulacji prawnych w zakresie ochrony przed hałasem pokazuje dość zróżnicowany obraz. Część respondentów udzieliła rozbudowanych, merytorycznych odpowiedzi, podczas gdy inni ograniczyli się do bardzo ogólnych stwierdzeń lub wręcz zdawkowych uwag.

Wśród tych bardziej szczegółowych odpowiedzi przeważa przekonanie, że obecne przepisy, choć stanowią ważny fundament, to wymagają doprecyzowania, aktualizacji i zaostrzenia w obliczu narastającego problemu hałasu. Pojawiają się także głosy, że obecne regulacje nie uwzględniają w wystarczającym stopniu specyfiki poszczególnych obszarów (np. gęsto zabudowanych osiedli mieszkaniowych).

Innym powtarzającym się wątkiem jest **kwestia egzekwowania przepisów**. Nawet najlepiej sformułowane prawo nie przyniesie efektów, jeśli nie będzie skutecznie wdrażane w praktyce. Samorządowcy zauważają, że obecne narzędzia kontroli i sankcjonowania naruszeń norm hałasu są niewystarczające. Postulują wzmocnienie uprawnień służb (np. straży miejskiej) oraz wprowadzenie bardziej dotkliwych kar dla osób i podmiotów przekraczających dopuszczalne poziomy hałasu.

Cisza na papierze, hałas na ulicy: Bariery w egzekwowaniu prawa

Opinie samorządowców poddanych ankiecie zwracają uwagę na problem skutecznego wdrażania i egzekwowania przepisów dotyczących ochrony przed hałasem, jako bariery często uniemożliwiającej osiągnięcie realnej poprawy jakości środowiska akustycznego, nawet przy istnieniu odpowiednich norm prawnych.

Jednym z najczęściej sygnalizowanych problemów jest **niedostateczna kontrola i monitoring źródeł hałasu**. Samorządowcy zauważają, że służby odpowiedzialne za nadzór (np. straż miejska, inspekcja ochrony środowiska) często nie dysponują wystarczającymi zasobami kadrowymi i sprzętowymi, by skutecznie identyfikować i reagować na przypadki naruszenia norm hałasu. Dotyczy to zwłaszcza hałasu incydentalnego, jak np. głośne imprezy czy nielegalne wyścigi samochodowe.

Kolejną barierę stanowi **przewlekłość postępowań administracyjnych i sądowych** w sprawach dotyczących przekroczeń norm hałasu. Nawet jeśli udaje się udowodnić naruszenie przepisów, kary często są stosunkowo niskie i odroczone w czasie, co obniża ich efekt prewencyjny. Samorządowcy postulują zaostrzenie sankcji i przyspieszenie procedur, tak by sprawcy naruszeń odczuli realne konsekwencje swoich działań.

Samorządowcy wskazują także na **problem niskiej świadomości społecznej** w zakresie szkodliwości hałasu i obowiązujących norm. Wielu mieszkańców nie zdaje sobie sprawy, że ich zachowania (np. głośne słuchanie muzyki, używanie głośnych urządzeń ogrodowych) mogą stanowić naruszenie prawa. Brakuje szeroko zakrojonych kampanii informacyjnych i edukacyjnych, które uświadomiłyby obywatelom ich wpływ na środowisko akustyczne i promowały ciche zachowania.

Ankietowani zwracają także uwagę na luki i niespójności w samych przepisach, które utrudniają ich skuteczne egzekwowanie. Przykładowo, obecne normy często odnoszą się do średniego poziomu hałasu w dłuższym okresie czasu, co utrudnia reagowanie na krótkotrwałe, ale intensywne zdarzenia akustyczne.

Brakuje jednocześnie jasnych wytycznych co do sposobu pomiaru i dokumentowania przekroczeń norm hałasu, co może prowadzić do sporów i podważania decyzji administracyjnych.

Wreszcie, barierą może być także konflikt interesów i presja różnych grup (np. przedsiębiorców, organizatorów imprez), które dążą do złagodzenia lub ominięcia przepisów dotyczących hałasu. Samorządowcy mogą mieć trudności z egzekwowaniem prawa w sytuacji, gdy narusza to interesy wpływowych podmiotów lub spotyka się z niezadowolaniem części mieszkańców.

Podsumowując, samorządowcy dostrzegają szereg barier na drodze ku walce ze smogiem akustycznym, a są nimi: niedostateczna kontrola i monitoring, przewlekłość i niska dolegliwość postępowań, niska świadomość społeczna, luki i niespójności w przepisach oraz konflikty interesów.

Recepta na hałas

Przeprowadzone badanie Decybele Przyszłości nie tylko dostarcza cennych informacji na temat postrzegania problemu hałasu przez samorządowców, ale także pozwala zidentyfikować proponowane przez nich rozwiązania i ocenić ich potencjalną efektywność.

W poprzednim rozdziale przyjrzeliliśmy ocenie, jaką lokalni liderzy wystawili skuteczności obecnych regulacji, oraz dostrzeganym przez nich barierom w ich egzekwowaniu. Te spostrzeżenia stanowią ważny kontekst dla analizy proponowanych działań, ponieważ pozwolą na wypracowanie adekwatnych strategii. Dlatego szczególną uwagę objęliśmy opinie samorządowców, którzy wykazali się większą wiedzą i zaangażowaniem w temat (mierzonymi jakością odpowiedzi na pytanie otwarte).

Zrównoważona akustyka w zasięgu ręki: Jakie rozwiązania proponują respondenci

Analizując odpowiedzi samorządowców na pytanie otwarte oraz ich wskazania w pytaniu dotyczącym priorytetowych działań, można zidentyfikować kilka głównych kierunków proponowanych rozwiązań w zakresie ograniczenia zanieczyszczenia hałasem.

Jednym z najczęściej powtarzających się postulatów jest **wprowadzenie bardziej restrykcyjnych norm hałasu**, zwłaszcza w odniesieniu do pojazdów i urządzeń. Samorządowcy widzą potrzebę zaostrzenia przepisów dotyczących dopuszczalnego poziomu hałasu emitowanego przez samochody (zwłaszcza motocykle), maszyny budowlane czy urządzenia używane w gospodarstwach domowych (np. kosiarki). Postulują także częstsze kontrole i surowsze kary za naruszenie tych norm.

Ciekawym wątkiem jest kwestia wykorzystania nowych technologii w walce z hałasem. Wielu samorządowców,

zwłaszcza tych, którzy udzielili bardziej merytorycznych odpowiedzi na pytanie otwarte, wskazuje na potencjał takich rozwiązań jak pułapki akustyczne (potocznie zwane "kamerami dźwiękowymi") czy inteligentne systemy monitoringu hałasu. Narzędzia te pozwalają na automatyczne wykrywanie i dokumentowanie przekroczeń norm hałasu, co może znacznie usprawnić egzekwowanie przepisów.

Kolejnym często wskazywanym kierunkiem działań jest rozwój transportu publicznego i rowerowego jako cichszych i bardziej zrównoważonych alternatyw dla samochodów osobowych. Samorządowcy widzą potrzebę rozwoju infrastruktury (np. ścieżek rowerowych, buspasów), a także zachęt dla mieszkańców do wyboru tych środków transportu (np. poprzez preferencyjne ceny biletów i inne zachęty, kampanie informacyjne). Jednocześnie postulują oni ograniczenia w ruchu samochodowym w centrach miast, np. poprzez tworzenie stref czystego transportu czy podniesienie opłat za parkowanie.

W odpowiedziach pojawiają się także propozycje dotyczące planowania przestrzennego z uwzględnieniem kwestii hałasu. Chodzi tu m.in. o takie rozwiązania jak odpowiednie strefowanie akustyczne (oddzielanie terenów chronionych, jak osiedla mieszkaniowe czy parki, od źródeł hałasu), tworzenie cichych obszarów w miastach (parków, skwerów), czy stosowanie rozwiązań architektonicznych ograniczających rozprzestrzenianie się dźwięku (np. zielone ściany, ekrany akustyczne).

Samorządowcy podkreślają jednocześnie kluczową rolę edukacji i budowania świadomości społecznej w zakresie problemu hałasu. Zauważają potrzebę prowadzenia kampanii informacyjnych skierowanych do różnych grup (kierowców, młodzieży, seniorów) na temat wpływu hałasu na zdrowie i sposobów jego

ograniczania. Wskazują na potrzebę promowania tzw. "kultury ciszy" - cichych zachowań, ograniczania hałasu w gospodarstwach domowych itp.

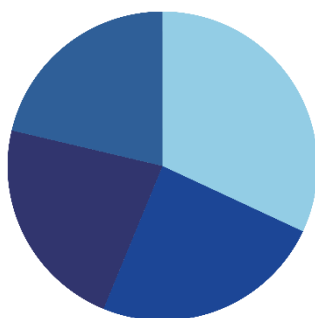
Samorządowcy, którzy dogłębniej analizują problem hałasu, dostrzegają potrzebę kompleksowych, systemowych rozwiązań, wykraczających poza regulacje prawne.

Warto jednak zestawić te deklaracje z bardziej szczegółowymi wypowiedziami w pytaniu otwartym.

Samorządowcy, którzy udzielili rozbudowanych, merytorycznych odpowiedzi, podkreślają potrzebę kompleksowych, systemowych rozwiązań. Wskazują oni, że sama zmiana przepisów czy nawet wdrożenie nowych technologii monitoringu nie przyniesie trwałych efektów, jeśli nie będzie powiązana z reformą systemu sankcji, wzmocnieniem służb kontrolnych czy zmianami w planowaniu przestrzennym.

Innym ciekawym wątkiem pojawiającym się w odpowiedziach bardziej zaangażowanych samorządowców jest rola współpracy i partycypacji społecznej. Zauważają oni, że skuteczna walka z hałasem wymaga nie tylko działań "odgórnych", ale także zaangażowania samych mieszkańców, lokalnych społeczności, organizacji pozarządowych. Chodzi tu zarówno o wspólne identyfikowanie problemów, jak i wypracowywanie rozwiązań czy wywieranie "oddolnej" presji na zmiany legislacyjne.

Sugestie rozwiązań samorządowców

Wykres 6: **Na podstawie odpowiedzi na pytanie o priorytetowe działania (maksymalnie 3 odpowiedzi), samorządowcy za szczególnie efektywne uznają:**

- Wprowadzenie technologii do walki z hałasem, takich jak fotopułapki akustyczne czy inteligentne systemy monitoringu (53,8% wskazań)
- Promocję transportu publicznego i rowerowego jako cichszych alternatyw dla samochodów (41%)
- Zaostrzenie norm hałasu dla pojazdów i urządzeń (38,4%)
- Modernizacja infrastruktury drogowej (35,9%)

Pozostałymi opcjami do wyboru były: Budowa ekranów akustycznych (30,7%), Edukację społeczeństwa w zakresie szkodliwości hałasu (28,2%), Ograniczenie prędkości pojazdów w miastach (28,2%), Tworzenie stref ciszy w miastach (20,5%), Inne (7,6%).

Droga ku ekologii akustycznej

Cisza bliżej niż się wydaje? Dotychczasowe wnioski z badań o hałasie

Badanie Decybele Przyszłości dostarczyło cennych informacji na temat postrzegania problemu hałasu przez samorządowców z największych polskich miast. Wyniki pokazują, że choć świadomość wagi zagadnienia jest obecna, to wciąż istnieje wiele barier i obszarów wymagających poprawy.

Przede wszystkim, niepokojący jest sam fakt, że aż 86% zaproszonych do badania samorządowców nie znalazło około 7 minut na podzielenie się swoją opinią w temacie tak istotnym dla zdrowia publicznego jak zanieczyszczenie hałasem. Można to interpretować jako przejaw bagatelizowania problemu lub braku priorytetyzacji działań na rzecz poprawy środowiska akustycznego. Wśród samorządowców, którzy zdecydowali się wypełnić ankietę, przeważa ocena, że poziom zanieczyszczenia hałasem w ich miastach jest wysoki lub bardzo wysoki (64,1%). Za główne źródło uciążliwości akustycznej uznano transport drogowy (87,2%), a w dalszej kolejności imprezy masowe i rozrywkowe (43,6%) oraz hałas sąsiedzki (33,3%).

Zastanawiające są także opinie respondentów na temat obecnych regulacji prawnych i narzędzi do walki z hałasem. Wielu z nich wskazuje na niedostateczną ochronę w aktualnych przepisach, potrzebę ich aktualizacji i zaostrzenia. Przeszkodą są także bariery w egzekwowaniu prawa, takie jak niedobory kadrowe i sprzętowe służb kontrolnych, niska dolegliwość sankcji czy przewlekłość procedur.

Pozytywnym sygnałem jest natomiast deklarowana przez samorządowców świadomość konieczności podjęcia działań.

na rzecz ograniczenia zanieczyszczenia hałasem

Ponad połowa zaangażowanych respondentów (56,4%) uwzględniła tę kwestię w swoich programach wyborczych, choć często są to jedynie ogólne deklaracje. Wśród proponowanych rozwiązań najczęściej wskazywano: wprowadzenie nowych technologii monitoringu (np. fotopułapki akustyczne), promocję transportu publicznego i rowerowego, zaostrzenie norm hałasu dla pojazdów i urzędzeń oraz edukację społeczeństwa w zakresie szkodliwości hałasu.

Te wyniki pokazują, że choć problem jest dostrzegany, to wciąż brakuje kompleksowych, systemowych strategii przeciwdziałania zanieczyszczeniu hałasem na poziomie lokalnym. Samorządowcy często nie dysponują odpowiednimi narzędziami prawnymi i technicznymi, a także wiedzą ekspercką, by skutecznie stawić czoła temu wyzwaniu. Potrzebne są zarówno zmiany legislacyjne na poziomie centralnym, jak i merytoryczne wsparcie dla władz lokalnych.

Wierzymy, że wyniki badania Decybele Przyszłości stanowią ważny przyczynek do debaty publicznej i działań na rzecz poprawy jakości środowiska akustycznego w Polsce. Liczymy, że będą one impulsem dla samorządowców do nadania wyższego priorytetu tej kwestii i poszukiwania efektywnych rozwiązań. Bo skuteczna walka z hałasem to nie tylko obowiązek prawny, ale także moralny - w trosce o zdrowie i dobrostan obecnych i przyszłych pokoleń.

Bibliografia

- 1) Environmental noise in Europe – 2020
<https://www.eea.europa.eu/publications/environmental-noise-in-europe>
- 2) Cardiovascular effects of environmental noise exposure
<https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC3971384/>
- 3) Possible health effects of noise induced cortisol increase
<https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/12689472/>
- 4) What Is Noise-Induced Hearing Loss?
<https://www.healthline.com/health/noise-induced-hearing-loss>
- 5) Noise and mental health: evidence, mechanisms, and consequences
<https://www.nature.com/articles/s41370-024-00642-5>
- 6) II Wolności, prawa i obowiązki człowieka i obywatela \ Prawo \ Konstytucja RP \ II Wolności, prawa i obowiązki człowieka i obywatela \ Oficjalna strona Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej
<https://www.prezydent.pl/prawo/konstytucja-rp/ii-wolnosci-prawa-i-obowiazki-czlowieka-i-obywatela>
- 7) II Wolności, prawa i obowiązki człowieka i obywatela \ Prawo \ Konstytucja RP \ II Wolności, prawa i obowiązki człowieka i obywatela \ Oficjalna strona Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej
<https://www.prezydent.pl/prawo/konstytucja-rp/ii-wolnosci-prawa-i-obowiazki-czlowieka-i-obywatela>
- 8) ONZ uznaje zdrowe środowisko za prawo człowieka
<https://www.teraz-srodowisko.pl/aktualnosci/ONZ-rezolucja-zdrowe-czyste-srodowisko-prawo-czlowieka-12217.html>
- 9) Powszechna Deklaracja Praw Człowieka
<https://www.unic.un.org.pl/dokumenty/deklaracja.php>
- 10) Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej
https://oide.sejm.gov.pl/oide/?Itemid=422&id=14428&option=com_content&view=article
- 11) Dyrektywa 2002/49/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25 czerwca 2002 r. odnosząca się do oceny i zarządzania poziomem hałasu w środowisku
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/ALL/?uri=CELEX%3A32002L0049>
- 12) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 540/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie poziomu dźwięku pojazdów silnikowych i zamiennych układów tłumiących oraz zmieniające dyrektywę 2007/46/WE i uchylające dyrektywę 70/157/EWG
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX%3A32014R0540>
- 13) Prawo ochrony środowiska - USTAWA z dnia 27 kwietnia 2001 r.
<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20061290902/U/D20060902Lj.pdf>
- 14) Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 15 października 2013 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku
<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20140000112/O/D20140112.pdf>
- 15) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 października 2002 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinien odpowiadać program ochrony środowiska przed hałasem.
<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20021791498>
- 16) ISO 1996-1:2016 Acoustics – Description, measurement and assessment of environmental noise
<https://www.iso.org/standard/59765.html>

Dziękujemy za uwagę

AUTORZY WRAZ Z PARTNERAMI I PATRONEM HONOROWYM

decybele przyszłości

KONTAKT I INFORMACJE

OPRACOWANIE MERYTORYCZNE:

BEATA BOROWIEC
ALAN GRINDE

W: ORION.FM/BADANIE
E: BADANIE@ORION.FM
T: 510 736 319

SKŁAD:

FUNDACJA TECHYA